

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van de hoeve Pilgrimshof in Heuveland (Wijtschate)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Heuveland, gegeven op 13 februari 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 14 maart 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de hoeve Pilgrimshof aantoonst;

Overwegende dat de hoeve Pilgrimshof als monument culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Als een wederopbouwhoeve van na de Eerste Wereldoorlog bezit de hoeve Pilgrimshof een culturele waarde. Gelegen aan de Duitse zijde van het front is de hoeve onlosmakelijk verbonden met het oorlogsgeweld van 1914-1918. Na de oorlog werd, zowel in België als in Frankrijk, de verwoeste frontstreek opnieuw bewoond en in cultuur gebracht. De hoeve Pilgrimshof, na de oorlog heropgebouwd naast de vroegere hoevesite maar volgens de vooroorlogse configuratie, getuigt van de wil en de daadkracht van de bevolking om na de oorlog de verwoeste frontstreek opnieuw in cultuur te brengen;

Overwegende dat de hoeve Pilgrimshof als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Omwille van haar gelaagde geschiedenis, van de late middeleeuwen tot de Tweede Wereldoorlog, bezit de hoeve Pilgrimshof een historische waarde. De hoeve is een blijvende herinnering aan de wederopbouw van Wijtschate na de Eerste Wereldoorlog. Het vooroorlogse Pilgrimshof bevond zich aan de Duitse zijde van het front, waar de hoeve als "Pillegrems Ferme" naamsbekendheid verwierf als rust- en verzamelplaats voor Duitse soldaten. Het doorleven van de vooroorlogse naam van de hoeve, het Pilgrimshof, is een opmerkelijk voorbeeld van historische continuïteit, ook al werd de hoeve in de jaren 1920 heropgebouwd naast de vooroorlogse site. Van deze continuïteit getuigt ook de configuratie van de hoevegebouwen, die de opstelling van de vooroorlogse hoeve herhaalt. Het Pilgrimshof is een representatief voorbeeld van een wederopbouwhoeve in de frontzone van de Eerste Wereldoorlog in West-Vlaanderen.

De oorsprong van het Pilgrimshof als een boerderij met walgracht gaat terug tot de 13de of 14de eeuw. Bouwresten van de vooroorlogse hoeve zijn nog bewaard in de weide achter de huidige hoeve.

Omwille van haar ligging had het Pilgrimshof ook in het begin van de Tweede Wereldoorlog een strategisch belang. In 1940 werd de hoeve, waar Britse soldaten gelegerd waren, beschadigd door het oprukkende Duitse leger. De gevolgen hiervan zijn nog steeds zichtbaar in de hoevegebouwen; Dat maakt het Pilgrimshof een uitzonderlijk voorbeeld van een hoeve in de Verwoeste Gewesten van West-Vlaanderen die niet één, maar twee keer werd getroffen door oorlogsgeweld;

Overwegende dat de hoeve Pilgrimshof als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Als een herkenbaar voorbeeld van een wederopbouwhoeve uit de jaren 1920 in de Verwoeste Gewesten van West-Vlaanderen bezit het Pilgrimshof architecturale waarde. De hoeve werd wellicht gebouwd naar een ontwerp van Henri Van Montfort, een Brussels architect die een voorstander was van modernisering van de architectuur. Voor het Pilgrimshof opteerde Van Montfort voor regionalistisch geïnspireerde materialen en bouwvormen, zoals baksteenmetselwerk, dakranden op houten modillons, deur- en vensteropeningen met getoogde overspanningen en steunberen met bakstenen afzaten. Deze traditionele materialen en bouwvormen worden gecombineerd met eigentijdse materialen en technieken, zoals metalen lateien en betonnen overdekkingen in de stal- en schuurruimtes. De resten van bedrijfstechnische installaties (transportsysteem voor mestkarren, hystoestellen) getuigen van de vernieuwing van het landbouwbedrijf in de wederopbouw van de Verwoeste Gewesten van West-Vlaanderen.

In de hoevegebouwen is het vroegere functioneren van het landbouwbedrijf nog steeds leesbaar. Resten van bedrijfstechnische installaties en de bewaarde configuratie en indeling van de gebouwen laten nog zien hoe de hoeve functioneerde in de jaren 1920. Met name kan worden gewezen op het poortgebouw, waar de oorspronkelijke opzet nog bewaard is, met bureel aan de ene zijde van de doorrit en ruimtes voor verwerking van landbouwproducten aan de andere zijde.

De architecturale waarde van het Pilgrimshof wordt ook in sterke mate bepaald door het gezamenlijke silhouet van de hoevegebouwen. De grote, imposante bouwvolumes, opgetrokken in kwaliteitsvolle oranje baksteen, verlenen aan het Pilgrimshof een grote ensemblewaarde. De monumentaliteit van het Pilgrimshof komt sterk tot uiting aan de straatzijde, waar de aaneensluitende gevels van de schuur, het poortgebouw en het woonhuis een representatieve gevelwand vormen.

De architecturale waarde van de hoeve wordt versterkt door bewaarde oorspronkelijke interieurelementen in het woonhuis en het poortgebouw, zoals deuren, schouwen, tegelvloeren, vensters en vensterluiken, en trappen;

Overwegende dat de hoeve Pilgrimshof als monument ruimtelijk-structurerende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Omwille van de prominente ligging in een open landschap bezit het Pilgrimshof een ruimtelijk structurerend waarde. Deze waarde wordt bepaald door het gesloten geheel van grote bouwvolumes met gelijkaardige proporties, die aan de hoeve een coherent architecturaal silhouet verlenen. Door de ligging in een open en golvend akker- en weidelandschap heeft het Pilgrimshof een sterke contextwaarde. Omwille van het bewaarde open karakter van de omgeving is het historische belang van de hoeve in twee wereldoorlogen nog steeds visueel vatbaar;

Overwegende dat de hoeve Pilgrimshof als monument archeologische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De aanwezigheid van de vooroorlogse hoevesite verleent aan het Pilgrimshof een archeologische waarde. De vooroorlogse hoeve bevond zich op de plaats van de weide achter de wederopbouwhoeve. Dit terrein is na de Eerste Wereldoorlog nooit gebruikt voor akkerbouw, omwille van de bouwresten van de vooroorlogse hoeve in de bodem. Door het gebruik van de verlaten site als weide en de geringe ingreep hiervan op de bodem zijn de

grondvesten van de vernietigde hoeve mogelijk goed bewaard. De verlaten site heeft daarom een archeologisch onderzoekspotentieel. Via historische en archeologische methodes kan de kennis over de (bouw)geschiedenis van de hoeve voor en tijdens de Eerste Wereldoorlog verder verrijkt worden,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

de wederopbouwhoeve Pilgrimshof, Pont Malletstraat 1 in Heuvelland (Wijtschate), bekend ten kadaster: Heuvelland, 1ste afdeling, sectie C, perceelnummers 948K (deel) en 951A (deel).

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° culturele waarde;
- 2° historische waarde;
- 3° architecturale waarde;
- 4° ruimtelijk-structurende waarde;
- 5° archeologische waarde;

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

- 1° de hoevegebouwen zijn in een vierkant opgesteld rond de binnenkoer: aan de straatzijde, in het zuiden, het woonhuis; aan de oostkant de stalvleugel met aan de noordzijde het lagere volume van de overdekte mestvaalt; aan de noordzijde het gebouw waarin de paardenstallen waren ondergebracht; aan de westzijde de schuur met aan de noordzijde het wagenhuis. Een poortgebouw met doorrit vormt de verbinding tussen de schuur en het woonhuis;
- 2° de weide ten noorden van de hoeve is de plaats van de vooroorlogse hoeve. Bouwresten van de vooroorlogse hoeve zijn wellicht nog bewaard in de bodem;
- 3° de hoevegebouwen zijn gebouwd in oranje baksteen, in kruisverband. Behalve de vroegere mestvaalt, die wordt overdekt door een afgewolfd zadeldak, hebben alle gebouwen van de hoeve een zadeldak. De daken zijn bedekt met gegolfde pannen. Voor de centrale poort van de schuur bestaat de verharding van de binnenkoer uit hergebruikte afdakstenen;
- 4° het twee bouwlagen hoge woonhuis met kelder is opgetrokken evenwijdig met de Pont Malletstraat. Op het zadeldak prijken drie schoorstenen. De drie vrijstaande gevels van het woonhuis worden gekenmerkt door een plint van uitspringende baksteenlagen. Tegen de oostelijke dwarsgevel is een achterkeuken met lessenaarsdak aangebouwd. De deur- en vensteropeningen hebben alle getoogde overspanningen in strekkenlaag. De vensterbanken zijn uitgevoerd in blauwe hardsteen. De deur van de achterkeuken heeft een vast bovenlicht. De voorgevel van het woonhuis bevat zes doorbrekingen per bouwlaag: vensters in de eerste verdieping en vijf vensters en een deuropening op de gelijkvloerse verdieping. De voordeur is gevat in een risaliet met een hoofdgewel van drie uitkragende baksteenlagen. In de achtergevel tekent zich de indeling van het woonhuis af. Aan de rechterzijde wijzen de drie kelderopeningen en de drie hoog geplaatste vensters op de aanwezigheid van een kelder en een opkamer. Het smalle venster naast de achterdeur verlicht het trappenhuis. De tweede bouwlaag bevat, zoals

- aan de straatzijde, zes vensters. De vensterluiken zijn verdwenen, maar hun vroegere aanwezigheid blijkt uit de bewaarde hengselduimen en sluitertjes. In de achterkeuken is nog oorspronkelijk schrijnwerk bewaard;
- 5° de oorspronkelijke indeling van het woonhuis is bewaard gebleven. Op de gelijkvloerse verdieping zijn de vertrekken geschikt rond de dwarse gang die is aangelegd in de vierde travee. De keuken bevindt zich in de noordoosthoek van de begane grond en is bereikbaar vanuit de achterkeuken en de gang. Aan de straatzijde bevinden zich twee vertrekken: aan de oostzijde van de gang een klein salon en de grote representatieve kamer aan de overzijde. Tegenover de keuken ligt de opkamer, eertijds het bureel aan de doorrit van het poortgebouw. Hier zijn oorspronkelijke interieurelementen bewaard, zoals de zwart-witte tegelvloer, de houten deuren met bovenlichten (met vier en met zes glasvakken) en een haard met houten schouwmantel. De bakstenen keldertrap wordt afgesloten van de gang door een houten plankenwand, een oorspronkelijk onderdeel uit de jaren 1920. De eerste verdieping van het woonhuis wordt bediend door de oorspronkelijke houten trap. Oorspronkelijke interieurelementen op de eerste verdieping zijn drie houten schouwmantels en deuren met bovenlichten bestaande uit zes glasvakken. In één vertrek van de eerste verdieping is de oorspronkelijke witte bepleistering van de wanden zichtbaar. De rode sjabloonschildering met floraal motief, bovenaan bij het plafond, is eveneens oorspronkelijk. De getelmerkte dakkap van het woonhuis is een gordingenkap op driehoekspanten. In het zoldervenster in de oostelijke dwarsgevel is het originele schrijnwerk en hang- en sluitwerk bewaard. Tegen de westelijke dwarsgevel, naast de doorrit tussen de straat en de binnenkoer van de hoeve, is een mechanisch aangedreven hijstoestel bevestigd. Dit is een oorspronkelijk onderdeel uit de jaren 1920;
- 6° de oostelijke stalvleugel van de hoeve is een lang volume onder zadeldak met overstekende dakranden. Op het dak staat één schoorsteen. Aan de noordzijde staat de vroegere mestvaalt, een lager volume met een afgewolfd dak. De segmentboogvormige stalvensters, deuropeningen en laadopeningen worden overspannen door een strekkenlaag. De vensterbanken van de stalvensters zijn in baksteen;
- 7° de puntgevel aan de straatzijde bevat centraal een poortopening en een deels gedichte laadopening. Op de vlechtingen van de geveltop zijn de hoefijzervormige trekankers bevestigd van de gordingen van de dakkap. De cementstrook tussen de vlechtingen en de dakpannen wijst op verdwenen aandaken. De langsgevel aan de binnenkoer bevat elf stalvensters en drie deuropeningen. Het brede venster met vlakke overspanning tussen de twee deuropeningen is een latere aanpassing. Tussen de venster- en deuropeningen zijn muurankers en keramische verluchtingsbuizen aangebracht. De enige bewaarde dakkapel bevat een laadopening en een puntgevel met vlechtingen en een hoefijzervormig trekanker. Ook van deze dakkapel is het aandak verdwenen. Drie laadopeningen, waarvan één is gedicht, duiden de plaats aan van de dakkapellen die verdwenen na de beschadiging in 1940. Ook de oorspronkelijke modillons van de dakrand zijn niet bewaard. De oostelijke langsgevel is grotendeels ongewijzigd. Eén dakkapel is verdwenen en enkele openingen zijn met baksteen gedicht, meer bepaald de laadopeningen van de bewaarde en de verdwenen dakkapel, een deuropening en de poortopening van de vroegere mestvaalt. De stalvleugel bevat nog enkele originele luiken en deuren: in het derde noordelijke stalvenster, in de deuropening onder de dakkapel, in de laadopening van de dakkapel en in de zuidelijke deuropening;
- 8° in de stalvleugel zijn bouwsporen bewaard van de vroegere inrichting met stallen, een melkkot en, in het noorden (naast de mestvaalt) een tabaksast. Binnenin de stalvleugel zijn naast baksteen ook andere materialen gebruikt: beton en metalen liggers voor de vlakke overdekking, metalen lateien boven de stalvensters en metalen draagbalken met I-profiel ter ondersteuning van de betonnen overdekking. Onder de draagbalken zijn enkele betonnen kolommen bewaard. De vroegere hooizolder heeft een betonnen vloer. Het zadeldak van de stalvleugel wordt gedragen door een gordingenkap met driehoekspanten;
- 9° een bakstenen muur, met doorgang onder getoogde overspanning, scheidt de vroegere mestvaalt van het stalgedeelte. Segmentboogvormige poorten bevinden zich aan de

- voorzijde en de achterzijde van de vroegere mestvaalt. De poort aan de achterzijde is opgevuld met baksteenmetselwerk. De schuifdeur van de poort aan de binnenkoer is van recente datum. De noordgevel van de vroegere mestvaalt wordt geleed door drie muurdammen. In het gebouw van de mestvaalt zijn de oorspronkelijke houten modillons van de dakrand bewaard gebleven. De betonnen overdekking van de mestvaalt bewaart aan de onderzijde een metalen draagbalk met ringen. Hieraan werd vroeger de mestbak opgehangen om die uit te kippen in de mestput aan de overzijde, onder het noordelijke stalgebouw. In de oostelijke zijgevel van dit stalgebouw is een fragment van de metalen draagbalk bewaard boven de rechtse gedichte deuropening;
- 10° de westvleugel van de hoeve omvat twee delen, namelijk de schuur en, aansluitend aan de noordzijde, het wagenhuis. De met klimop overgroeide straatgevel van de schuur wordt geleed door twee schuin oplopende steunberen met bakstenen afzaten. Tussen de steunberen is een rondboognis uitgespaard. Boven de nis zijn er drie verluchtingsspleten. In de geveltop bevindt zich een met baksteenkoppen afgeboorde oculus. De vlechtingen in de geveltop behoren tot het oorspronkelijke baksteenmetselwerk van de gevel uit de jaren 1920. Het baksteenmetselwerk bovenop de vlechtingen behoort tot de verhoging van de schuur na de oorlogsschade van 1940. In het metselwerk bevinden zich de hoekijzervormige trekankers van de kap van de schuur. De hoeken van de straatgevel en de westelijke langsgevel van de schuur worden geschoord door schuin oplopende steunberen met bakstenen afzaten. Centraal in de langsgevel bevindt zich de gedichte poortopening. Bovenaan in het oorspronkelijke deel van de straatgevel zijn zes rechthoekige, met luiken afgesloten openingen aangebracht. Het baksteenmetselwerk boven deze openingen behoort tot de verhoging van de schuur uitgevoerd na 1940. Naast de gedichte poort stond tijdens de Tweede Wereldoorlog een kanonplatform. De locatie ervan tekent zich nog steeds af in het grasperk. De langsgevel aan de binnenkoer heeft dezelfde uitvoering als de langsgevel aan de straatzijde. De poort van de centrale doorrit is hier nog in gebruik. Voor de poort is de binnenkoer belegd met hergebruikte abristenen;
- 11° de schuur wordt overspannen door een kap met driehoekspanten en makelaars. De schoren van de spanten steunen op bakstenen muurpijlers met betonnen kraagstenen, aangebracht tijdens de verhoging van de schuur in de jaren 1940. De blokkelen van de spanten zijn verbonden met trekijzers die eveneens verbonden zijn met de makelaars. Het afgescheiden volume in de zuidoosthoek van de schuur maakt deel uit van het poortgebouw. Het wagenhuis is aangebouwd tegen de noordgevel van de schuur. Het bestaat uit drie doorritten in de west- en oostgevel, gescheiden door baksteenpijlers. De doorgangen aan de straatzijde zijn gedicht. Aan de binnenkoer is één baksteenpijler verwijderd en is de linkse doorrit ingenomen door een autogarage. Het wagenhuis wordt van de schuur gescheiden door een bakstenen muur met ter hoogte van de zolder een brede en hoge rondboogopening. Het wagenhuis wordt overspannen door een driehoekspan met gordingen;
- 12° de straatgevel van het poortgebouw omvat een poortopening met korfboog en twee vensteropeningen. Naast de poort herkent men het uitbraakspoor van een vroegere steunbeer. De poort aan de binnenkoer bewaart onderaan twee hardstenen schampstenen. De doorrit wordt overspannen door een samengestelde balklaag (kinderbalken op moerbalken). Aan de zijde van het woonhuis geeft een oorspronkelijke deur toegang tot het vroegere bureel. Naast de deur is er een vensteropening met oorspronkelijke vensterluiken. Tussen de deur en het venster is tegen de muur een hijstoestel bevestigd. Het stond in verbinding met het bewaarde hijstoestel op de zolder van het woonhuis. Aan de westzijde van de doorrit, onder een segmentboog, bevindt zich een tochtportaal met driehoekige aanleg. Hierin zijn oorspronkelijke deuren met verglaasde bovenlichten (zes glasvakken) bewaard. De deuren bedienen twee gescheiden vertrekken, met oorspronkelijke zwart-witte tegelvloeren en balklagen. Het rechtse vertrek wordt verlicht door een stalvenster met oorspronkelijk schrijnwerk. In deze vertrekken, eertijds gebruikt voor het karnen van melk, is een havercilinder bewaard. Op de verdieping is er een opslagruimte;
- 13° aan de noordzijde van de binnenkoer staan de vroegere paardenstallen. De gevel aan de binnenkoer bevat drie deuropeningen met schuifdeuren. De linkse deuropening is

wellicht een latere aanpassing. Zichtbaar is hoe een poortopening nadien gedeeltelijk met baksteen werd opgevuld. Ter hoogte van de middelste deur bevinden zich twee gedichte stalvensters. De vier andere stalvensters zijn ongewijzigd gebleven, evenals de rechtse deuropening die wordt overspannen door een betonnen latei. Twee laadopeningen onder de dakrand wijzen op verdwenen dakkapellen, een gevolg van de oorlogsschade van 1940. In het baksteenmetselwerk van de voorgevel zijn trekankers aangebracht. De overstekende dakrand op houten modillons is oorspronkelijk. De achtergevel van de noordelijke stalvleugel bevat gedichte stalvensters en trekankers. De westelijke dwarsgevel bevat onderaan een gedichte poortopening en twee stalvensters. Centraal bevindt zich een laadopening. In de top van de puntgevel is er een klein zoldervenster. De aandaken van deze gevel zijn verdwenen. Wel bewaard zijn de hoefijzervormige ankers van de gordingen van de dakkap. De oostelijke dwarsgevel bevat onderaan drie gedichte deuropeningen met daarboven een centrale laadopening. Boven de strekkenlagen van de gedichte deuropeningen zijn in het baksteenmetselwerk keramische verluchtingsbuizen verwerkt. De twee trekankers staan in verbinding met de balkenlaag van de gelijkvloerse verdieping. Boven de rechtse deuropening is een stukje bewaard van de draagbalk waarlangs de opgehangen mestbakken naar de mestput werden geleid;

- 14° het gebouw met de vroegere paardenstallen wordt op de gelijkvloerse verdieping overdekt door een betonnen plafond met metalen liggers. Deze worden ondersteund door een metalen draagbalk die de ruimte overlangs overspant. Een oorspronkelijke houten trap leidt naar de ruime zolder. De zolder wordt overdekt door driehoekspanten met gordingen.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. De bescherming beoogt het behoud van de architectuur van de wederopbouwhoeve. Dit veronderstelt ook het behoud van de herkenbaarheid en de leesbaarheid van de volumewerking, de vormtaal en de typologie. Indien mogelijk gaat bewaren voor op vernieuwen;
- 2° de configuratie van de hoevegebouwen in vierkantopstelling blijft herkenbaar. Dit veronderstelt dat eventuele nieuwe constructies de architecturale eenheid van de hoevegebouwen niet verstoren;
- 3° De schuur en de stalgebouwen van de hoeve kunnen gebruikt worden om landbouwvoertuigen en landbouwwerktuigen in onder te brengen, op voorwaarde dat de draagkracht van de gebouwen niet wordt overschreden;
- 4° herbestemming van de hoevegebouwen, afgetoetst aan de stedenbouwkundige randvoorwaarden, is mogelijk op voorwaarde dat de nieuwe functies de draagkracht van de gebouwen niet overschrijden. Bij onderhoud, restauratie en herbestemming wordt rekening gehouden met de erfgoedkenmerken en -elementen van de hoevegebouwen;
- 5° herstel van aandaken en dakranden op modillons volgens originele voorbeelden is mogelijk;
- 6° heropbouw van de in 1940 verdwenen dakkapellen van de stalvleugel is mogelijk;
- 7° herstel van gedichte of gewijzigde openingen en invulling met houten luiken en poorten volgens originele voorbeelden is mogelijk;
- 8° in geval van restauratie van de hoevegebouwen wordt verdwenen schrijnwerk bij voorkeur vervangen door schrijnwerk naar originele voorbeelden. Het nog bewaarde houtwerk van poorten, deuren, vensters en luiken is hiervoor het uitgangspunt. Ook de gedemonteerde oorspronkelijke deuren, bewaard op de zolder van het woonhuis, kunnen dienen als voorbeeld. Onderzoek kan opheldering brengen in de oorspronkelijke kleurstelling van het bewaarde originele houtwerk;
- 9° voor het interieur van het woonhuis en het poortgebouw is de algemene doelstelling van de bescherming het behoud van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Voor houten elementen die geschilderd zijn of in het verleden geschilderd waren, zoals deuren, vensters en schouwen verdient

- kleurenonderzoek aanbeveling. Dit kan de oorspronkelijke kleurstelling van deze elementen aantonen en bijgevolg eventueel het uitgangspunt vormen voor het (her)schilderen ervan;
- 10° in geval van vervanging van oorspronkelijke interieurelementen worden dezelfde materialen gebruikt, met dezelfde afwerking.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

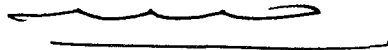
- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan daken en buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoege;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van verhardingen, wegen, paden en groenaanleg;
 - d) het rooien, vellen, beschadigen en/of aanplanten en vervangen van bomen en struiken, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken, tot gevolg kan hebben;
 - e) het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair;
 - f) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
 - g) het wijzigen van het (micro)relief;
 - h) graafwerken in functie van het bouwen, verbouwen of heropbouwen van constructies;
 - i) het plaatsen van ondergrondse leidingen;
 - j) het plaggen en het afvoeren van de plaggen;
 - k) het scheuren van grasland;
- 6° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur:
 - a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
 - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;

- c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambriseringsbeslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
- e) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
- f) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, **15 MEI 2019**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS